

"Evvelce, İblisin enaniyet ve kibrine kanarak yaptıkları istifsardan pişman olarak اِنْتُمْ اَمَّا لَا اِنْدَامُ اِلَّا لَكَ اَنْحَبَسْ etmeyen secde emirde İlk ".dediler اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ melekler olmuş mu, izah eder misiniz?

"O vakit meleklerle: 'Âdem'e secde edin!' dedik. İblis dışındaki bütün melekler secde ettiler. İblis bunu yapmadı, kibrine yediremedi ve kâfirlerden oldu." (Bakara, 2/34)

Bu ayetten istisnasız bütün meleklerin secde ettiğini anlıyoruz. Ayrıca meleklerin fitratları gereği Allah'ın emrine karşı gelmeleri zaten düşünülemez. Bu yüzden meleklerin secde etmemesi söz konusu değildir.

"İblisin enaniyeti, kibri, melaikeye sirayet etmiştir ve yaptıkları istifsara, bir taifenin itirazı da karışmıştır."

Yani "Melaikenin arasında -o vakit- bulunmakta olan İblisin enaniyetinin desisesinden çıktığı hissedilmiş; ayrıca, o istifsarın içine melaikeden başka bir taifenin itirazının müdahalesi neticesinde oluşturulduğu da işar olunmuştur."

Görüldüğü üzere iblis meleklerin arasında güya taat üzere görülürken meleklerle enaniyet ve kibri sirayet ediyor. Melekler buna kanarak yaratılan Hz. Âdem (as)'in mahiyetini öğrenmek maksadıyla, Allah'a Âdem'in yaratılışı ile ilgili soru soruyorlar. Melâike de **"... Yerde fesat yapacak, kan dökecek kimseleri mi yaratacaksın? ..."** (Bakara, 2/30) dediler.

Bu soru bir itiraz değil, **istifsardır**. Yani **bilmedikleri bir meseleyi öğrenmek gayesi ile sual sormaktır**. Böylece hikmet-i ilâhiye tahakkuk ediyor. Hz. Âdem (as)'in rüçhaniyeti (*üstün olması*) ortaya çıkıyor. Netice olarak talim-i esmânın tahakkuku ile Hz. Âdem'in (a.s) yaratılmasının sırrı tahakkuk edince, melekler;

"... evvelce İblisin enaniyet ve kibrine kanarak yaptıkları istifsardan pişman olarak, (istifsarları içine karışan İblisin enaniyetinin desiselerinden teberrî eyleyerek) سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ["Seni her türlü kusur ve noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Sen her şeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın." (Bakara, 2/32)] **dediler."**(1)

(1) bk. [İşârâtü'l-İ'câz, Bakara Suresi 31-33. Ayetlerin Tefsiri.](#)